

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1709. usque ad annum 1714

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1782

VD18 90119266

§. 41. Pontificis indignatio contra octo Episcopos Refractarios.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67615)

Sæc. XVIII. A. C. 1714. sententiam circa Quesnelli librum pronuntiarunt, nec unicus fuerit, qui hunc librum tanquam erroribus scatentem non damnasset, ejusque lectionem suis fidelibus non interdixisset, proinde tacite approbarunt, ea, quæ ceteri Præsules in suo Conventu pro condemnatione hujus libri decreverunt, eorum ergo repugnantia unice eo collata videtur, ut, prout die duodecima Januarii condixerant, quicquid in Constitutionis favorem ibidem ageretur, sese opponerent.

§. XLII.

Pontificis indignatio contra octo Episcopos opposcentes.

*Avertiss. au
Mem. I.
Lafiteau l. c.
Tomoignage
de l'Univer-
sité de
Paris.*

Quo ardentius Pontifex, Franciæ Rex, Regniq̄ue Præsules, imo & præcipua Parlamenta ad Parisiensis imitationem Pontificiæ Constitutionis acceptionem urgebant, eo magis impotentibus furiis Quesnellistæ cuncta in ejus favorem gesta convitiis, calumniis & mendaciis inficere certabant: Præ ceteris Quesnellus, cum jam antea priori, edita explicatione apologetica acerbissimas querelas in publicam lucem effuderat, caussatus, se a Pontifice non esse auditum, atque animi sui interiora perperam a Curia Romana judi-

judicari, hoc etiam anno ad Parisinum Sæc. XVIII.
 Episcoporum conventum datis literis A. C. 1714.
 denuo petiit, ut audiretur, & ejus in-
 nocentia contra Pontificis sententiam
 defenderetur. Ad Magistri exemplum
 Discipuli universum orbem famosis li-
 bellis, contra Papæ Constitutionem,
 ejusque acceptationem inundarunt,
 utque unanimi consensu a Sorbona eam
 fuisse receptam, negare possent, quam-
 plurimas confinxere literas, quibus
 plurimos Doctores contra hanc accep-
 tationem, ejusque decretum recla-
 masse asserabant. Quoniam vero ho-
 rum temeritas ex octo illorum oppo-
 nentium Episcoporum patrocinio auge-
 retur, hinc Pontifex securim ad radi-
 cem ponere statuit, & Bentivoglio suo
 in Franciæ Aula Nuntio Apostolico per-
 scripsit, ut Regem eo inclinaret, qua-
 tenus ad horum opponentium pertina-
 ciam, vi reprimendam auxiliatrices præ-
 staret manus, eo quod patientia nimium
 fatigata in auctoritatis contemptum de-
 generet, auctoritatis autem vilipensio
 obstinatos ad excutiendum jugum indu-
 cat, proin Regia sua Majestas Noail-
 lium utpote S. Collegii membrum Ro-
 mam ad Papæ tribunal evocari annuat,
 & Parlamentum Parisiense, quod Con-
 stitutionem nuper limitare præsumpsis-
 set, ad ultroneam hujus injuriæ repa-
 ratio-

Sæc. XVIII. rationem compellat: Hoc Pontificis
A. C. 1714 consilium, quamprimum ad Noaillii
 aures pervenerat, is quantocius se Con-
 stitutionem acceptaturum promisit,
 dummodo arcani fides, & temporis
 opportunitas concederetur: Utrumque
 Rex Cardinali indulfit, eique bimestre,
 intra quod pro acceptatione novam
 conficeret instructionem, præfixit, et
 etiam Rohanius Cardinalis manifesta-
 bat Nuntio, qui tamen ejusmodi effu-
 giis ab opponentibus studiose ad de-
 clinandam castigationem quæri repon-
 nebat: nec vanus erat illius timor;
 primo enim Noaillius nec Judicem nec
 Censorem, qui ejus instructionem re-
 viderent, admittere voluit, postea non
 alios, quam qui Parisino conventui
 non intererant, & Rege urgente, ut
 suam lucubrationem Conventus nuperi
 Commissariis communicaret, hos tan-
 quam suspectos rejecit. Tandem die
 vigesima Junii Cardinales Estræus &
 Polignacus, Atrebatensis & Montal-
 banensis Episcopi, quos Noaillius tan-
 quam revisores admiserat, primam ha-
 buere Sessionem, in qua duntaxat de
 Instructionis doctrina conferebatur, circa
 quam Noaillius a præfatis Præsulibus
 judicium suum pronuntiarî petiit, prius-
 quam ad ulteriora procederetur. Ve-
 rum hi revisores reponebant, quod
 circa

Sæc. XVIII.
A. C. 1714.

circa tanti momenti dogmata, quæ nonnisi lectione, & ea quidem rapidissima percepissent, iudicium suum precipitare nollent, aliunde vero necesse foret, ut prius scirent, qualis præfatio, qualisque in calce Instructionis acceptationis formula esset adjuncta: probe enim hi Præfules prospiciebant, quod Noaillius ideo utrumque communicare cunctatus sit, ut obtenta eorum approbatione circa doctrinam, ipse ceterique Opponentibus publicare possent, se cum Acceptantibus circa fidei substantiam convenire, etsi ab eis circa Constitutionem discordarent, proin fine fidei discrimine Bullam non recipere possent. Equidem Estræus & Polignacus Noaillii voto annuere parati erant, ambo tamen Episcopi fortiter obstiterunt, & quamvis Noaillius, nisi prius doctrinæ articuli ad examen vocarentur, colloquium dissolvere minaretur, hi tamen responderunt, satius esse colloquio finem imponere, quam falsa pace aperto etiam bello magis perniciose rem absolvere. Postquam vero Polignacus eis promiserat, Noaillium eadem adhuc die, qua ipsi suum iudicium de doctrina tulerint suæ instructionis præambulum, & epilogum eis traditurum, cesserunt Episcopi, restitit autem Noaillius, asserens, quod utrumque non eis, sed soli

T t 5

Po-

Sæc. XVIII. Polignaco & quidem arte occlusum
 A. C. 1714. velut in depositum tradere paratus
 esset: Nec circa hoc difficiles se præ-
 buerunt ambo hi Revisores, hanc ta-
 men conventionem scriptotenus sibi tradi
 petentes, suum iudicium de Doctrina a
 Noaillio exposita cæteris Revisoribus
 exhibuerunt in quadam charta, cui ti-
 tulus: *Observationes generales in ea, quæ
 circa typum Noaillianæ Instructionis nobis
 communicata sunt.* Præprimis ergo ob-
 servarunt, quod Noaillius, uti ipsemet
 questus erat, de fide suspectus fuisset
 habitus, id inde ortum traxisset, quod
 Bullam acceptare & Quesnelli librum
 & propositiones damnare recusasset, ad
 reparandum ergo ejus honorem nil
 aptius sit, quam præprimis Constitu-
 tioni pure & simpliciter subscribere,
 hunc librum & damnatos errores Cl.
 Propositionibus attribuere, ni id fece-
 rit, ejus fidei professio inutilis foret,
 cum omnibus hæreticis præcipue Jan-
 senistis familiare sit, falsis suæ mentis
 expressionibus submissionem erga Ec-
 clesiæ decisiones eludere, aliunde vero
 hæc instructio innotatur Noailli instre-
 ctioni die vigesima quinta Februarii e-
 ditæ, cujus tamen principia ad Janse-
 nismum & Quesnelli librum toleran-
 dum tenderent, eapropter Noailli in-
 structionem haud admittendam cen-
 bant.

bant, postea exhibuerunt observationes Sæc. XVIII.
 suas particulares, quibus carpebant. A. C. 1714.

I. Quod Noaillius unius Scholæ opi-
 niones adeo extollat, ut oppositam
 Scholam damnare, proin hujus opinio-
 nes in Ecclesia toleratos damnare vi-
 deatur. II. Quod non errores per Bul-
 lam damnatos, sed alios, de quibus
 nulla esset quæstio, damnet. III. Quod
 non ipsas Propositiones, sed duntaxat
 earum abusum fuisse damnatum, in-
 dicet: sicque eas a censuris vindicare,
 eisque alienos sensus affingere nitatur.
 IV. Quod tam artificiose, tamque am-
 bigue circa Jansenii propositiones loqua-
 tur, ut quilibet Jansenista, quin suum
 errorem deponat, ejus verbis uti posset.
 V. Nunquam de libro Reflexionum &
 de Propositionibus quatenus ex eo sunt
 extractæ, mentionem faciat. VI. Quod
 nullo verbo indicet, seipsum acceptare
 Constitutionem, nec offensionem, quam
 summo Pontifici, & Parisino Conventui
 per nuperam suam Instructionem intu-
 lisset, reparare satagat. Reprobata igitur
 hac nova Instructione Revisores in-
 super ex præambulo & epilogo sibi
 communicatis luculenter deprehende-
 runt, quod Noaillius librum & Propo-
 sitiones a censuris vindicaturus, nullum
 errorem eis adscribat, & nonnisi alie-
 nos substituat: eapropter, quod in hac
 instru-

Sæc. XVIII. instructione forent plurima aut omnino
A. C. 1714. delenda aut corrigenda, declararunt,
 & pro genuina acceptatione præscripserunt. I. Ut quis hunc librum esse hæreticum, II. Propositiones inde extractas esse juste proscripserunt, nullamque, cui non aliqua ex censuris in Bulla contentis aptari debeat, reperiri profiteatur, III. ut, antequam ad qualemcunque explicationem deveniatur, acceptatio fieret. IV. Ut ejusmodi explicatio non adderetur, ad determinandum Constitutionis sensum, perinde ac si obscura & ambigua sine certo sensu foret, sed explicatio duntaxat ad fideles a falsis interpretationibus præmuniendos fieret: hæc autem cum in Noaillii instructione desiderarentur, pronuntiarunt Revisores, quod ea adeo non Ecclesiæ, sacræque Sedi satisfaciat, ut potius illius anathema sibi accersat. Rogabat & instabat Polignacus, ut Noaillius ea, quæ a Revisoribus mutanda proponebantur, mutare velit: id quidem hic promisit, sed duntaxat alia minime notata correxit, & Quesnello non nisi ex ignorantia vel inadvertentia quædam censuris digna excidisse, aiebat, seque *Constitutionem duntaxat juxta explicationem prius factam, quam eam intelligibilem redderet & conformiter ad Instructionem acceptare pronuntiabat,* simul-

simulque vetabat, ne aliter de hac Sæc. XVIII.
 Bulla *quam conformiter ad dictam instru-* A. C. 1714.
ctionem differatur. Enimvero Noaillius
 tam Polignaco, quam Episcopis Revi-
 soribus suam instructionem aliquatenus
 mutatam tradiderat, cum autem hi se
 ludificari cernerent, palam declararunt,
 quod ultra convenire nollent, nisi Noail-
 lius prius ad eorum observationes ac-
 curatum dedisset responsum. Hæc Car-
 dinalis pertinacia summopere offende-
 rat Regem, qui tamen pressa adhuc in-
 dignatione sua a Noaillio petiit, ut e-
 mendatam conficeret instructionem;
 hanc in rem plura in Voisinni Cancel-
 larii ædibus habebantur colloquia, quæ
 tamen brevi dissolvebantur, eo quod
 Noaillii instructionem nonnisi ad limi-
 tandam Constitutionem instructam esse,
 Revisores cognoscerent. Tum vero
 Rex iræ impotens, Noaillio significari
 iussit, integram instructionem, ut Ro-
 mam mitti, & ejus approbatio a Papa
 expectari posset, Regi traderet; præ-
 fixit ad hoc certam diem, qua elapsa,
 si Cardinalis secus faxit, acriora re-
 media adhibenda sciret: Vix non ex-
 spirabat præstitutum tempus, & Noail-
 lius nunc valetudinem, nunc suorum
 adhærentium assensum obtendebat,
 ampliusque temporis spatium pro eli-
 manda sua instructione petebat. Hæc
 cun-

Sæc. XVIII. cunctatio ingentem irarum molem ex
A. C. 1714. alto Regis animo ciebat, unde Rex in
 acerbas erumpens minas, diem trigesimam Octobris Noaillio præstituit. Haud parum territus Cardinalis, præsentibus Polignaco & Voisinio suam instructionem ita correxit, ut Pontifici & Regi satisfactum crederetur: Ast Noaillius eidem Polignaco longe aliud scriptum, in quo correctiones erant omissæ, Regi exhibendum clam tradidit: Ut ergo Regem ob hanc fraudem iracundia effervescentem placarent Cardinalis amici, eidem suggererunt, quod hoc ipsum scriptum a Rohanio tanquam orthodoxum fuerit agnitum: *Enimvero, reposuit Rohanius, illud esse Catholicum declaravi, subijunctamen, in eo deesse omnia, quæ in præsentium vicissitudine ad stabiliendam fidem necessaria sunt; desiderari enim adhuc, ut Noaillius in sua instructione libro 8. propositionibus attribuat errores a Papa damnatos.* Tandem tam pertinaci repugnantia commotus Rex, Noaillum ad Pontificem Romam mittere decrevit, a quo tamen consilio a Cardinale Rohanio absterritus est.

§. XLII.

*Pontificis epistola ad Rohanium
 Cardinalem.*

Jam